

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหาความเดือดร้อน
ของเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาเส้นและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น
เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทาง
การแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเพื่อจำหน่ายใบยาสูบ
และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาปัญหาผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ซิกาแรตต่อเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ
และอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย

อ.พ. 8/2564 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 8/2564
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 0 2244 2070-2

ญัตติ

เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหาความเดือดร้อน
ของเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาเส้นและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น
เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
(นายกรณ์ จาติกวณิช และนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ
เพื่อจำหน่ายใบยาสูบ และเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน
(นายนิยม เวชกามา เป็นผู้เสนอ)

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาปัญหาผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยาสูบ
ต่อเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบและอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย
(นางสาวณธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ เป็นผู้เสนอ)

*เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ
และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น
(นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ และ นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน เป็นผู้เสนอ)

*หมายเหตุ: ที่ประชุมเห็นชอบให้นำญัตติดังกล่าวซึ่งเป็นญัตติทำนองเดียวกันและยังไม่บรรจุระเบียบวาระมาพิจารณาพร้อมกัน
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 2 ครั้งที่ 20 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสุภาวดี ต้นตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางสุภัทร คำมุงคุณ

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นายวิริยะ คล้ายแดง

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายจิรณัทย์ ชาญเชิงพานิช

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาวอุไร ธรรมเพชร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวดาวรัตน์ สมจิตร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวสุนันท์ เจสละ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวสุพรรณนิศา พรหมบุตร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

มกราคม 2564

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พืชเศรษฐกิจยาสูบและอุตสาหกรรมยาสูบสร้างรายได้จำนวนมากให้แก่ประเทศ และเป็นอาชีพที่สำคัญของเกษตรกรโดยเฉพาะพื้นที่แถบภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ที่ผ่านมาเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบได้รับผลกระทบจากการลดปริมาณการรับซื้อใบยาสูบ เนื่องจากแนวโน้มการสูบบุหรี่ของคนในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องตามนโยบายควบคุมอัตราการสูบบุหรี่และลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ลง ด้วยการเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตยาสูบ โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้ยาสูบเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต ประเภทที่ 14.01 พิกัดอัตราภาษีเก็บตามมูลค่าและตามปริมาณ ปัจจุบันกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563 ได้กำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตยาสูบตามมูลค่าเป็น 2 อัตรา คือ ร้อยละ 20 สำหรับบุหรี่ยิกาแรตที่มีราคาขายปลีกแนะนำไม่เกินซองละ 60 บาท และร้อยละ 40 สำหรับบุหรี่ยิกาแรตที่มีราคาขายปลีกแนะนำเกินซองละ 60 บาท ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 เป็นต้นไป จะจัดเก็บภาษีตามมูลค่าง่ายร้อยละ 40 เป็นอัตราเดียว

จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องส่งผลกระทบทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงกับตลาดบุหรี่ในประเทศไทย การยาสูบแห่งประเทศไทยเสียส่วนแบ่งของตลาดบุหรี่ภายในประเทศไปเป็นจำนวนมาก ทำให้การยาสูบแห่งประเทศไทยปรับลดโควตาการรับซื้อใบยาสูบจากเกษตรกรในฤดูกาลผลิต 2561/2562 และ 2562/2563 ลงร้อยละ 43 จากโควตาการรับซื้อใบยาสูบของปีก่อน ทำให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบได้รับความเดือดร้อนอย่างหนักจากการขาดรายได้ที่เคยได้รับ อีกทั้งอุตสาหกรรมยาสูบของไทยจำเป็นต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร โดยในฤดูกาลผลิต 2561/2562 ได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 133 ล้านบาทสำหรับฤดูกาลผลิต 2562/2563 กระทรวงการคลังอยู่ระหว่างการพิจารณาขอช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบ ดังนั้น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงได้เสนอญัตติเพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหาผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยิกาแรต และปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบและผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบ

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 สารสำคัญ	
- ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหาความเดือดร้อน ของเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาเส้นและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น เพื่อนำไปสู่ การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (นายกรณ์ จาติกวณิช และนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู เป็นผู้เสนอ)	1-1
- ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทาง การแก้ปัญหาคาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเพื่อจำหน่ายใบยาสูบ และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน (นายนิยม เวชกามา เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา ปัญหาผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่จิกาแรตต่อเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ และอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย (นางสาวณธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ เป็นผู้เสนอ)	1-3
- ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา แนวทางการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบและผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมยาเส้น (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ และ นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน เป็นผู้เสนอ)	1-4
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ	3-1
1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3-1
2. ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง	3-2
3. ข้อมูลสถิติ	3-4

ส่วนที่ 1

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหาความเดือดร้อน
ของเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาเส้นและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น
เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
(นายกรณ์ จาติกวณิช และนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหาความเดือดร้อน
ของเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาเส้นและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้นเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ
และยั่งยืน

เหตุผล

ด้วยเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาเส้นและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้นทั่วประเทศ
มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งยาสูบหรือยาเส้นเป็นพืชเศรษฐกิจหลักและทำรายได้ให้กับประชาชนที่เพาะปลูกยาเส้น
โดยเฉพาะการเพาะปลูกยาสูบหรือยาเส้นเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมเป็นอาชีพที่ทำให้เกษตรกรเลี้ยงตนเองได้
โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ แต่ข้อเท็จจริงในปัจจุบันได้เกิดปัญหากับพี่น้องเกษตรกร
เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการผลิต การจำหน่ายและราคายาสูบ รวมไปถึงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต
ที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับพี่น้องเกษตรกรเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้กับพี่น้องเกษตรกร
ผู้เพาะปลูกยาเส้นอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ควรที่จะต้องมีการพิจารณาศึกษาอย่างเป็นระบบ

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
แนวทางการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเพื่อจำหน่ายใบยาสูบ
และเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน
(นายนิยม เวชกามา เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาในเรื่อง แนวทาง
การแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเพื่อจำหน่ายใบยาสูบ และเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ
อย่างยั่งยืน

เหตุผล

ด้วยพืชเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในประเทศมีอยู่มากมายหลายชนิด
ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ ยาสูบ ซึ่งเป็นพืชที่เป็นวัตถุดิบหลักในการใช้ผลิตบุหรี่ยุคใหม่และเป็นพืชที่เติบโตง่ายในสภาพภูมิประเทศ
และภูมิอากาศที่หลากหลาย จึงเป็นพืชที่ได้รับความนิยมปลูกอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในพื้นที่แถบภาคเหนือ
และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนมาอย่างยาวนานต่อเนื่อง
แต่ที่ผ่านมาเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบกลับได้รับผลกระทบจากการลดปริมาณการรับซื้อใบยาสูบ เนื่องจากแนวโน้ม
การสูบบุหรี่ของคนในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมีการปรับอัตราภาษียาสูบตามพระราชบัญญัติ
ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ส่งผลให้การยาสูบแห่งประเทศไทยต้องปรับลดโควตาการรับซื้อใบยาสูบ
จากเกษตรกร ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบซึ่งมีอยู่จำนวนมากต้องได้รับความเดือดร้อนจากการที่รายได้ลดลง
และไม่เพียงพอต่อการยังชีพ อีกทั้งยังต้องแบกรับภาระหนี้สินอีกจำนวนมาก นอกจากนั้นแล้วเกษตรกรดังกล่าว
ยังต้องอาศัยการปลูกยาสูบเป็นอาชีพหลักเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปในอนาคตอีกด้วย
ซึ่งหากภาครัฐมีแนวทางในการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวและส่งเสริมให้การปลูกยาสูบสามารถเป็นอาชีพหลัก
ที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบได้อย่างยั่งยืนก็จะทำให้เกษตรกรกลุ่มนี้มีรายได้ที่มั่นคงต่อไป

สาระสำคัญ
ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาปัญหาผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยาสูบและอุตสาหกรรมยาสูบ
และอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย
(นางสาวณิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยาสูบและอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย

เหตุผล

ประเทศไทยใช้นโยบายการเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตยาสูบ เพื่อควบคุมอัตราการสูบบุหรี่ และมีเป้าหมายในการลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ลง ในช่วงต้นปี 2560 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 16 กันยายน 2560 และกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 โดยกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต สำหรับยาสูบประเภท บุหรี่ยาสูบ โดยเก็บจากทั้งตามปริมาณและตามมูลค่า ภาษีตามปริมาณนั้น เก็บในอัตรา 1.20 บาท/มวน ส่วนภาษีที่เก็บตามมูลค่า แบ่งออกเป็น 2 อัตรา คือ บุหรี่ยาสูบที่มีราคาขายปลีกแนะนำไม่เกินซองละ 60 บาท เก็บภาษีในอัตราร้อยละ 20 ของมูลค่า และบุหรี่ยาสูบที่มีราคาขายปลีกแนะนำเกินซองละ 60 บาท เก็บในอัตราร้อยละ 40 ของมูลค่า เป็นเงื่อนไขให้บุหรี่ยาสูบต่างประเทศบางยี่ห้อใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเข้าแข่งขันทางด้านราคา โดยลดราคาขายปลีกแนะนำลงมาไม่เกินซองละ 60 บาท ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงกับตลาดบุหรี่ยาสูบในประเทศไทย การยาสูบแห่งประเทศไทยเสียส่วนแบ่งของตลาดบุหรี่ยาสูบในประเทศไปเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นได้จากกำไรสุทธิในปี 2560 มี 9,343.33 ล้านบาท ลดลงเหลือเพียง 843.1 ล้านบาท ในปี 2561 และ 513.35 ล้านบาท ในปี 2562 ยอดขายที่ลดลงอย่างมากและรวดเร็วทำให้การยาสูบแห่งประเทศไทยปรับลดโควตาซื้อใบยาสูบจากเกษตรกรในฤดูการผลิต 2561/2562 และ 2562/2563 ลงร้อยละ 43 จากโควตาการซื้อใบยาสูบของปีก่อน ทำให้ชาวไร่ยาสูบประสบความเดือดร้อนอย่างหนักจากการขาดรายได้ที่เคยมี อีกทั้งอุตสาหกรรมยาสูบของไทยจำเป็นต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน แต่จนกระทั่งบัดนี้ยังไม่มีทางออกที่ยั่งยืนสำหรับปัญหาดังกล่าว

สาระสำคัญ*

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น (นายจาตุรงค์ เพ็งนรพัฒน์ และ นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาเส้น

เหตุผล

การเพาะปลูกใบยาสูบในประเทศไทยได้มีการเพาะปลูกมาเป็นระยะเวลากว่า 100 ปี ซึ่งยาสูบถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยการเพาะปลูกใบยาสูบเป็นอาชีพของชาวไร่ยาสูบกว่า 50,000 ครอบครัวยุ โดยเฉพาบริเวณภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง และบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในแต่ละพื้นที่ได้มีการเพาะปลูกต่างสายพันธุ์กันไปตามความเหมาะสมของพื้นที่ เนื่องจากการเพาะปลูก การบ่มและการซื้อขายนั้นมีการควบคุมจากกรมสรรพสามิตและที่สำคัญการยาสูบแห่งประเทศไทยได้มีระบบการรับซื้อที่ดี มีความแน่นอนทั้งทางด้านราคาและปริมาณ ซึ่งนอกจากการปลูกยาสูบจะเป็นอาชีพของผู้บ่มและชาวไร่ยาสูบแล้ว ในแต่ละปีอุตสาหกรรมยาสูบได้สร้างรายได้ให้แก่ทางภาครัฐเป็นจำนวนมาก ที่ผ่านมามีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยมีการส่งรายได้ของการยาสูบแห่งประเทศไทยและเงินที่จัดเก็บภาษีเพื่อสนับสนุนให้กับองค์กรภาครัฐต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) การกีฬาแห่งประเทศไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น เป็นจำนวนเงินมากกว่า 60,000 ล้านบาท

ปัจจุบันชาวไร่ผู้บ่มยาสูบและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้รับความเดือดร้อนอย่างมากจากนโยบายการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตของทางภาครัฐที่ได้มีการปรับขึ้นในอัตราที่สูงมาก ทำให้ราคาบุหรี่ที่ถูกกฎหมายมีราคาสูงขึ้นมาก ส่งผลให้ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมยาสูบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำต้องประสบภาวะวิกฤตอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยเฉพาะการยาสูบแห่งประเทศไทยที่ยอดขายลดลงเป็นจำนวนมากจนทำให้ต้องลดการรับซื้อใบยาสูบจากผู้บ่มและชาวไร่ยาสูบกว่าร้อยละ 50 ทำให้ผู้บ่มและชาวไร่มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นในขณะที่รายได้ลดลงจนยากที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ภาวะวิกฤตนี้อาจทำให้อุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทยต้องล้มหายไปจากประเทศไทยได้ในระยะเวลาอันใกล้นี้หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรมจากนโยบายการปรับภาษีสรรพสามิตที่ใช้ในปัจจุบัน

* หมายเหตุ: ที่ประชุมเห็นชอบให้นำญัตติดังกล่าวซึ่งเป็นญัตติทำนองเดียวกันและยังไม่บรรจุนิติบัญญัติมาพิจารณารวมกันในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 25 ปีที่ 2 ครั้งที่ 20 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564

จากสถานการณ์ของปัญหาดังกล่าวพบว่าในฤดูการผลิตปี 2561/2562 การยาสูบแห่งประเทศไทย ได้ลดโควตารับซื้อใบยาสูบลง 11.89 ล้านกิโลกรัมหรือร้อยละ 47 ของยอดรับซื้อใบยาสูบรวมในฤดูการผลิตปี 2560/2561 รวมส่งผลกระทบต่อรายได้ชาวไร่ยาสูบ 228 ล้านบาท จนรัฐบาลได้เข้ามาช่วยเหลือ โดยการจ่ายเงินชดเชยให้ชาวไร่ยาสูบ 159.59 ล้านบาท หรือร้อยละ 70 ของรายได้หายไป

จากการปรับอัตราภาษีในครั้งนี้ทำให้ราคาของบุหรี่ส่วนใหญ่ในตลาดร้อยละ 80 ที่เป็นบุหรี่ราคาต่ำมีราคาเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 50 และการยาสูบแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นผู้นำตลาดในตลาดประเภทนี้ได้รับผลกระทบมากที่สุด ในขณะที่บุหรี่นำเข้าก็ได้ลดราคาลงแข่งกับบุหรี่ของการยาสูบแห่งประเทศไทย ทำให้บุหรี่กลุ่มราคา 60 บาท มีการแข่งขันที่สูงมากจนทำให้การยาสูบแห่งประเทศไทยมียอดขายลดลงเป็นจำนวนมาก อีกทั้งความสามารถในการทำกำไรก็ลดลง เนื่องจากการยาสูบแห่งประเทศไทยไม่สามารถเพิ่มราคาบุหรี่เพื่อชดเชยรายได้ที่หายไปได้ จะเห็นได้ว่ายอดขายของการยาสูบแห่งประเทศไทยได้ลดลงเป็นอย่างมาก หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ตลาดโดยรวมมียอดขายลดลงร้อยละ 15 แต่เนื่องจากการแข่งขันที่รุนแรงในตลาดบุหรี่กลุ่มราคา 60 บาท ทำให้ยอดขายลดลงกว่าร้อยละ 36 จนทำให้รายได้กำไรและเงินนำส่งคลังลดลงเป็นจำนวนมากและหากมีการเก็บภาษีอัตราเดียวร้อยละ 40 ในปี 2563 อีกก็จะทำให้ยอดขายของการยาสูบแห่งประเทศไทยต้องลดลงไปอีกจนอาจทำให้ต้องประสบภาวะขาดทุนได้ สาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ฉบับนี้ มีการกำหนดอัตราภาษีบุหรี่ในเชิงมูลค่าสูงเกินไป ไม่สอดคล้องกับสถานะที่แท้จริงของประเทศไทย ทำให้ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมยาสูบไม่สามารถปรับตัวได้ ทั้งในด้านของสุขภาพก็ไม่ประสบความสำเร็จ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมยาสูบไทย การยาสูบแห่งประเทศไทยมียอดขายลดลงจนอาจต้องปิดกิจการในอนาคตต้องเลิกจ้างพนักงานกว่า 3,000 คน จนทำให้ไม่สามารถส่งรายได้ให้แก่ภาครัฐได้อีก และชาวไร่ยาสูบประมาณ 50,000 ครอบครัว ต้องสูญเสียอาชีพและรายได้เงินหมุนเวียนมากกว่า 1,000 ล้านบาท โดยหายไปจากท้องถิ่นชนบท ซึ่งเป็นสถานที่เพาะปลูกยาสูบ ซึ่งขณะนี้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อน และยังไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงควรมีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชทดแทน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และสุดท้าย การยาสูบแห่งประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันในด้านการตลาดที่แข่งขันกันอย่างรุนแรงได้เนื่องจากติดขึ้นกฎระเบียบที่ภาครัฐกำหนดให้การยาสูบแห่งประเทศไทยไม่เอื้อให้การยาสูบแห่งประเทศไทยแข่งขันกับคู่แข่งได้ ซึ่งหากภาครัฐมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับเกษตรกร จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมยาสูบเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดแห่งประเทศต่อไป

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวกับยาสูบ

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในสินค้าและบริการปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560¹ โดยก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตอาศัยอำนาจตามกฎหมาย 7 ฉบับ คือ (1) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (2) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (3) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (4) พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 (5) พระราชบัญญัติไฟ้ พุทธศักราช 2486 (6) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และ (7) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527 แต่เนื่องด้วยกฎหมายทั้ง 7 ฉบับได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและนำกฎหมายทั้ง 7 ฉบับมารวมไว้ในฉบับเดียวคือพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560 และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 จึงมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2560² ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับ “ยาสูบ” ได้กำหนดไว้ในหมวด 2 ส่วนที่ 2 มาตรา 159 ถึง มาตรา 169 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ความหมาย

“ต้นยาสูบ” หมายความว่า พืชนิโคติเยนาทาแบกุ่ม (NICOTIANATABACUM)

“ใบยา” หมายความว่า ใบยาสดหรือใบยาแห้งของต้นยาสูบ

“ยาสูบ” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว และให้หมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นใดที่บริโภคได้เช่นเดียวกับยาสูบตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“บุหรี่ซิการ์เรต” หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมียาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด

“บุหรี่ซิการ์” หมายความว่า ใบยาแห้งหรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัด

“บุหรี่อื่น” หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลีบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก หรือวัตถุอื่นที่มีใช้กระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษและที่มีใบยาแห้งหรือยาอัด

“ยาเส้น” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว

“ยาเส้นปรุง” หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ

“ยาเคี้ยว” หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของใบยาแห้ง ซึ่งได้ปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่ออมหรือเคี้ยว

¹ “พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560” (20 มีนาคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 32 ก, น. 1-47.

² กรมสรรพสามิต. (ม.ป.ป.). คำอธิบายพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. สืบค้น 19 มกราคม 2564 จาก <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/mjk4/~edisp/uatucm298930.pdf>

“ยาอัด” หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นยาสูบซึ่งได้ป่นหรือย่อยและทำเป็นแผ่นโดยมีวัตถุอื่นเจือปนด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ” หมายความว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ

“ผู้บ่มใบยา” หมายความว่า ผู้ทำการบ่มใบยาสดเป็นใบยาแห้ง

“ซอง” ให้หมายความรวมถึงท่อ ครอบ ก่อง ขวด หรือสิ่งบรรจุอื่นซึ่งใช้บรรจุหรือผูกมัดยาสูบ (มาตรา 159)

2. การขออนุญาตเพาะปลูกต้นยาสูบ

ผู้ใดประสงค์จะทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ใบอนุญาตที่ออกให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา 160) ทั้งนี้ ได้มีการออกประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเพาะปลูกต้นยาสูบ³ กำหนดให้ผู้ประสงค์จะทำการเพาะปลูกต้นยาสูบ ให้ยื่นแบบคำขออนุญาตทำการเพาะปลูกต้นยาสูบต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต

3. การขออนุญาตซื้อใบยาแห้ง

ผู้ใดประสงค์จะซื้อใบยาแห้ง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ตลอดทั้งการทำบัญชีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ใบอนุญาตที่ออกให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา 161)

4. หน้าที่ในการแจ้งข้อมูลเมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตต้องการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับยาสูบ

เมื่อเจ้าพนักงานสรรพสามิตต้องการทราบชนิดและปริมาณของเมล็ดพันธุ์ยาสูบ ใบยา ยาสูบ หรือต้องการทราบรายละเอียดในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเพาะปลูกต้นยาสูบ การผลิตยาสูบ ให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มใบยา หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี แจ้งให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตทราบ (มาตรา 162)

5. การขออนุญาตผลิตยาสูบ

ผู้ใดประสงค์จะผลิตยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ใบอนุญาตที่ออกให้มีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา 163)

6. กำหนดให้การผลิตบุหรี่ยิกาแรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ

การผลิตบุหรี่ยิกาแรตเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ (มาตรา 164)

7. การครอบครองยาสูบ

ห้ามมิให้ผู้ใดครอบครองยาสูบที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เกินกว่าห้าร้อยกรัม หรือยาสูบประเภทยาเส้นที่มีได้เสียภาษีตามพระราชบัญญัตินี้เกินกว่าหนึ่งกิโลกรัม เว้นแต่เป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตให้ผลิตยาสูบมีไว้ในโรงอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน (มาตรา 165)

³ “ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตเพาะปลูกต้นยาสูบ” (21 มีนาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 70 ง, น. 12-14.

8. การนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบ

ผู้ใดประสงค์จะนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งใบยา ยาอัด หรือยาสูบเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้า หรือมิใช่เพื่อการค้า อธิบดีมีอำนาจผ่อนผันได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ทั้งนี้ ตามจำนวนและทางด้านศุลกากร ที่อธิบดีประกาศกำหนด

บทบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่ผู้ทำการตามหน้าที่ผู้ขนส่งโดยสุจริต หรือกรณีการนำเข้าเพื่อการผ่านแดน หรือการถ่ายลำตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ทั้งนี้ ให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการกำกับดูแลสินค้านี้ได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 166)

9. การขออนุญาตขายยาสูบ

ผู้ใดประสงค์จะขายยาสูบ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต การขออนุญาต และการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยใบอนุญาต ที่ออกนี้ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต (มาตรา 167)

10. ประเภทของใบอนุญาตขายยาสูบ

ใบอนุญาตขายยาสูรมี 3 ประเภท คือ

(1) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ 1 สำหรับการขายส่งยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนหนึ่งพันมวนขึ้นไป ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนสองกิโลกรัมขึ้นไป ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยวครั้งหนึ่ง จำนวนสองร้อยกรัมขึ้นไป

(2) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ 2 สำหรับการขายปลีกยาสูบ ครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าหนึ่งพันมวน ถ้าเป็นยาสูบประเภทยาเส้นครั้งหนึ่งจำนวนต่ำกว่าสองกิโลกรัม ยาสูบประเภทยาเส้นปรุงหรือยาเคี้ยว ครั้งหนึ่ง จำนวนต่ำกว่าสองร้อยกรัม

(3) ใบอนุญาตขายยาสูบประเภทที่ 3 สำหรับการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่น (มาตรา 168)

11. ลักษณะการขายยาสูบ

การขายยาสูบต้องขายตามขนาดของที่ได้เสียภาษีแล้ว ห้ามแบ่งขาย (มาตรา 169)

พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตของยาสูบ

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้กำหนดบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตของสินค้าและบริการไว้ในท้ายพระราชบัญญัติซึ่งมี 21 ตอน สินค้ายาสูบกำหนดอยู่ในตอนที่ 14 เป็นสินค้าประเภทที่ 14.01 อัตราภาษีเก็บตามมูลค่าและเก็บตามปริมาณ ต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560⁴ และกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560⁵ แก้ไขอัตราภาษีของสินค้ายาสูบ ซึ่งปัจจุบันพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตของยาสูบเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563⁶ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562⁷ และกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2562⁸ ด้วยเหตุผลแห่งการประกาศใช้ คือ “เนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุดชะงักลง สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีและอัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้ารถยนต์นั่งสามล้อแบบพลังงานไฟฟ้า กิจกรรมบันเทิงหรือหย่อนใจ สนามแข่งม้า และสนามกอล์ฟ รวมทั้งขยายระยะเวลาการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้ายาสูบ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้”

กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563 กำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตยาสูบตามมูลค่าเป็น 2 อัตรา คือ ร้อยละ 20 สำหรับบุหรี่ยิกาแรตที่มีราคาขายปลีกแนะนำไม่เกินซองละ 60 บาท และร้อยละ 40 สำหรับบุหรี่ยิกาแรตที่มีราคาขายปลีกแนะนำเกินซองละ 60 บาท แต่เนื่องด้วยการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศและทั่วโลก กระทบต่อการบริโภคภายในประเทศ การจ้างงาน ภาคการเกษตร และภาคการส่งออก กรมสรรพสามิตจึงมีนโยบายเพื่อการเยียวยาสินค้ายาสูบ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยาสูบและยาเส้น และเกษตรกรได้รับการเยียวยาจากปัญหาการขาดสภาพคล่อง ตลอดจนเพื่อให้การยาสูบแห่งประเทศไทยได้มีการปรับตัวทางธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้และยังคงมีการรับซื้อใบยาสูบจากเกษตรกรต่อไป โดยขยายระยะเวลาการบังคับใช้อัตราภาษีของบุหรี่ยิกาแรตและยาเส้นออกไปถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 และเลื่อนการบังคับใช้อัตราภาษีใหม่ของบุหรี่ยิกาแรตและยาเส้นที่จะจัดเก็บภาษีตามมูลค่าในอัตราร้อยละ 40 อัตราเดียวออกไป โดยให้เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 เป็นต้นไป⁹ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

⁴ “กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560” (16 กันยายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 95 ก, น. 111-112.

⁵ “กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560” (16 กันยายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 95 ก, น. 113-114.

⁶ “กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563” (8 กรกฎาคม 2563). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 51 ก, น. 1-8.

⁷ “กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562” (7 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 136 ตอนที่ 61 ก, น. 1-3.

⁸ “กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2562” (15 ตุลาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 136 ตอนที่ 108 ก, น. 1-3.

⁹ กรมสรรพสามิต. (2563). *สรรพสามิตชี้แจงการปรับขึ้นอัตราภาษียาเส้น*. สืบค้น 7 ธันวาคม 2563 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/34919>

1. เลื่อนเวลาการบังคับใช้อัตราภาษีบุหรี่ซิการ์ตามมูลค่าแบบอัตราเดียวที่ร้อยละ 40 และอัตราภาษีตามปริมาณที่ 1.20 บาท ต่อหนึ่งมวน จากเดิมที่จะบังคับใช้วันที่ 1 ตุลาคม 2563 เป็นต้นไป เลื่อนออกไปเป็นวันที่ 1 ตุลาคม 2564 เป็นต้นไป

2. เลื่อนเวลาการบังคับใช้อัตราภาษียาเส้นตามมูลค่าที่ร้อยละ 0 และอัตราภาษีตามปริมาณที่ 0.10 บาท ต่อหนึ่งกรัม จากเดิมที่จะมีการบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2564 เป็นต้นไป เลื่อนออกไปเป็นวันที่ 1 ตุลาคม 2564 เป็นต้นไป

ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การจัดเก็บภาษียาสูบ เงินบำรุงสนับสนุนตามกฎหมายลดลง

โรงงานยาสูบสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับบุหรี่ต่างประเทศ เนื่องจากการปรับสูตรและอัตราในการคำนวณภาษีใหม่ โดยบุหรี่ปั๊วต่างประเทศได้ลดราคาขายมาอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับบุหรี่ปั๊วระดับล่างของโรงงานยาสูบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคให้สามารถเลือกสินค้าของต่างประเทศมากกว่าของโรงงานยาสูบ ทำให้ส่วนแบ่งทางการตลาดของโรงงานยาสูบลดลงได้มาก และอาจส่งผลกระทบต่อในระยะยาวทำให้บุหรี่ปั๊วต่างประเทศสามารถครองส่วนแบ่งทางการตลาดเหนือกว่าส่วนแบ่งทางการตลาดของโรงงานยาสูบได้ แต่รายได้ภาษียาสูบไม่สูงตาม เนื่องจากบริษัทบุหรี่ปั๊วต่างประเทศกำหนดราคาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น การคำนวณภาษีสรรพสามิตจึงลดน้อยลง เป็นสาเหตุที่ทำให้ภาษีที่รัฐจะจัดเก็บลดลงตามไปด้วย ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐจะเก็บภาษีให้ได้จำนวนมากขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาประเทศ และต้องการให้ราคาบุหรี่ปั๊วสูงขึ้นเพื่อจะเป็นกลไกให้ผู้บริโภคซื้อบุหรี่ปั๊วลดลง ทั้งนี้เมื่อโรงงานยาสูบมีรายได้ที่ลดลง การจัดส่งรายได้ภาษียาสูบเข้ารัฐก็จะลดลง ไม่ตรงตามเป้าหมายในการจัดเก็บภาษีของรัฐ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้รับเงินบำรุงสนับสนุนตามกฎหมายจากธุรกิจยาสูบ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (อัตราร้อยละ 2 ของภาษียาสูบ) องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) (อัตราร้อยละ 1.5 ของภาษียาสูบ) กองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ (อัตราร้อยละ 2 ของภาษียาสูบ) กองทุนผู้สูงอายุ (อัตราร้อยละ 2 ของภาษียาสูบ)¹⁰ และภาษีเพื่อมหาดไทย¹¹ (อัตราร้อยละ 10 ของภาษียาสูบ) ลดลงตามไปด้วย

การขาดดุลการค้าให้กับต่างประเทศ

การหลังไหลเข้ามาของบุหรี่ปั๊วต่างประเทศราคาถูกที่จำหน่ายในประเทศไทย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559–2560 มีจำนวนประมาณ 16,020.1 ล้านมวน เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน ปริมาณการส่งออกบุหรี่ปั๊วจากประเทศไทยไปจำหน่ายยังต่างประเทศ มีจำนวนประมาณ 141.97 ล้านมวน จากตัวเลขดังกล่าว จะเห็นว่าปริมาณการนำเข้าบุหรี่ปั๊วต่างประเทศมีมากกว่าปริมาณการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

¹⁰ กระทรวงการคลัง, โรงงานยาสูบ. (2560). รายงานผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. สืบค้น 19 มกราคม 2564 จาก <http://www.thaitobacco.or.th/th/wp-content/uploads/2017/11/ปกแดง-เผยแพร่-1.pdf>

¹¹ การยาสูบแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานประจำปี 2562. สืบค้น 19 มกราคม 2564 จาก <https://www.thaitobacco.or.th/th/wp-content/uploads/2020/03/TOAT-AR2019.pdf>

ทำให้ประเทศไทยประสบกับการขาดดุลการค้าในสินค้าบุหรี่ให้กับต่างประเทศ หากเกิดการขาดดุลการค้าในระยะยาว บุหรี่ต่างประเทศจะเข้ามาครองส่วนแบ่งทางการตลาดบุหรี่ยิ่งของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ทำให้ส่วนแบ่งทางการตลาดของโรงงานยาสูบลดลง¹²

ผลกระทบต่อเกษตรกร

โครงสร้างภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อปริมาณความต้องการในการใช้ใบยาของโรงงานยาสูบลดลง เนื่องจากโรงงานยาสูบมีการปรับประมาณการจำหน่ายบุหรี่ยลดลง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การตลาดที่เปลี่ยนแปลง ในอดีตโรงงานยาสูบมีความต้องการใช้ใบยาในประเทศเพื่อการผลิตบุหรี่ยรวมมากกว่า 24 ล้านกิโลกรัมต่อปี คิดเป็นมูลค่ามากกว่าปีละ 2,500 ล้านบาท โดยการส่งเสริมการเพาะปลูกและรับซื้อใบยาจากเกษตรกรในสังกัดมากกว่า 20,000 ครัวเรือน และผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการผลิตกว่า 100,000 ราย (แรงงานในขั้นตอนการเพาะปลูก การบ่มใบยา การคัดและอัดใบยา การแปรรูปและการขนส่งใบยา) หากโรงงานยาสูบต้องปรับลดปริมาณการรับซื้อใบยาในประเทศจากเกษตรกรเหลือเพียงประมาณ 14-15 ล้านกิโลกรัมต่อปี จะส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรลดลงกว่าร้อยละ 30 คิดเป็นมูลค่ามากกว่า 700 ล้านบาท ซึ่งมีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลง และมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัว¹³

ใบยา	ผลผลิต (กก./ไร่)	รายได้เฉลี่ย (บาท/ไร่)	ไร่ปลูก&รายได้ ต่อครอบครัว		ไร่ปลูก&รายได้ ต่อครอบครัว		รายได้ต่อ ครอบครัวลดลง (บาท)
			ไร่ปลูก (ไร่)	รายได้ (บาท)	ไร่ปลูก (ไร่)	รายได้ (บาท)	
เวอร์ยีนี	300	33,000- 35,000	5-6	165,000- 210,000	3-4	99,000- 140,000	66,000- 70,000
เบอร์เลย์	400	26,000- 30,000	3-4	78,000- 120,000	2-3	52,000- 90,000	26,000- 30,000
เตอร์กิช	200	15,000	3-4	45,000- 60,000	2-3	30,000- 45,000	15,000

หมายเหตุ : รายได้ต่อไร่ของเกษตรกร ยังไม่หักค่าใช้จ่าย

¹² กระทรวงการคลัง, โรงงานยาสูบ. (2560). รายงานผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก <http://www.thaitobacco.or.th/th/wp-content/uploads/2017/11/ปกแดง-เผยแพร่-1.pdf>

¹³ กระทรวงการคลัง, โรงงานยาสูบ. (2560). รายงานผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก <http://www.thaitobacco.or.th/th/wp-content/uploads/2017/11/ปกแดง-เผยแพร่-1.pdf>

ผลของการไม่ปรับอัตราภาษีสรรพสามิต

ภายหลังประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้มีการออกประกาศกฎกระทรวง กำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กำหนดจัดเก็บภาษีบุหรี่ปริมาณมูลค่า 2 อัตรา คือ บุหรี่ซิการ์แรตที่มีราคาขายปลีกแนะนำไม่เกินซองละ 60 บาท เก็บภาษีตามมูลค่าร้อยละ 20 และบุหรี่ปริมาณที่มีราคาขายปลีกแนะนำเกินซองละ 60 บาท เก็บภาษีมูลค่าร้อยละ 40 และอัตราภาษีตามปริมาณ 1.20 บาท ต่อหนึ่งมวน นับตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน 2560-30 กันยายน 2562 และจะมีการกำหนดอัตราภาษีบุหรี่ปริมาณ ในอัตราเดียวกันทั้งหมด โดยเก็บภาษีตามมูลค่าเป็นอัตราร้อยละ 40 หรือภาษีตามปริมาณ 1.20 บาทต่อหนึ่งมวน แต่ได้มีการประกาศขยายระยะเวลาการปรับอัตราภาษีออกไปก่อน โดยจะเริ่มเก็บภาษีในอัตราดังกล่าว นับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ตามประกาศกฎกระทรวง กำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา (The Economic Effect of Not Adjusting the Tobacco Tax Rate According to the Structure of the Tobacco Excise Act 2017) ในกรณีที่ประกาศกฎกระทรวง กำหนดกฎกระทรวงพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 ได้ขยายระยะเวลาการปรับอัตราภาษี จากแต่เดิมวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2562 เป็นวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2563 นั้น คาดว่าในกรณีนี้จะส่งผลให้รัฐ อาจสูญเสียรายได้จากภาษีสรรพสามิตรวม 3,768,998,979 บาท และภาษีอื่น ๆ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีมหาดไทย และภาษีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ รวม 1,000,573,423 บาท ในขณะที่ผู้นำเข้าจะมีกำไรมากขึ้น ได้ถึง 18,758,225,031 บาทต่อปี ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนผลกระทบต่อ สุขภาพอันเนื่องมาจากการสูบบุหรี่¹⁴

การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2561 ได้เห็นชอบโครงการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ผู้ปลูกยาสูบที่ได้รับผลกระทบจากการลดปริมาณการรับซื้อใบยาสูบในฤดูกาลผลิต 2561/2562 และได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้จ่ายเงินช่วยเหลือให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบเวอร์ยิเนียกิโลกรัมละ 17.50 บาท เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบเบอร์เลย์ กิโลกรัมละ 9.80 บาท และเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบเตอร์กิช กิโลกรัมละ 14.00 บาท

ต่อมามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562 เห็นชอบกำหนดหลักเกณฑ์ให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบ ภายใต้งัดผู้บ่มอิสระ และผู้บ่มอิสระซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการลดปริมาณการรับซื้อใบยา มีสิทธิได้รับ เงินช่วยเหลือ เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบครัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการลดปริมาณการรับซื้อตามสัดส่วน ต้นทุนดำเนินการระหว่างผู้บ่มอิสระกับเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบใบยาสด 70:30 ของเงินช่วยเหลือ สำหรับ ใบยาเวอร์ยิเนีย 17.50 บาทต่อกิโลกรัม โดยผู้บ่มอิสระได้รับเงินช่วยเหลือ 12.25 บาทต่อกิโลกรัม และเกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบใบยาสดได้รับเงินช่วยเหลือ 5.25 บาทต่อกิโลกรัม และเห็นชอบในการจัดสรร ค่าธรรมเนียมการบริการโอนเงินแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รายละเอียด 5 บาท

¹⁴ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. (2563). รายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก <http://www.trc.or.th/th/ศูนย์ข้อมูล/ศูนย์ข้อมูล-ศจย/สถานการณ์การบริโภคยาสูบ.html>

โดยจ่ายจากกรอบวงเงินงบประมาณของโครงการฯ ทั้งนี้ สำนักงบประมาณได้อนุมัติเงินงบประมาณ จำนวน 159,590,000.00 บาท และหักดำเนินการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแล้ว รวมเป็นเงินที่จ่ายตามโครงการฯ ทั้งสิ้นจำนวน 133,135,193.44 บาท โดยมีเกษตรกรที่ได้รับสิทธิ ตามหลักเกณฑ์ในโครงการฯ จำนวน 15,056 ราย ดังนี้

- (1) ผู้บ่มอิสระ จำนวน 43 ราย
- (2) เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์รี่เนีย (ชายไวยาสด) จำนวน 2,318 ราย
- (3) เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์รี่เนีย จำนวน 2,362 ราย
- (4) เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ จำนวน 6,665 ราย
- (5) เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิช จำนวน 3,668 ราย¹⁵

สำหรับการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในฤดูกาลผลิตปี 2562/2563 กระทรวงการคลัง อยู่ระหว่างการพิจารณาการชดเชยชาวไร่ยาสูบ แต่เนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มาตรการชดเชยดังกล่าวเกิดความล่าช้าออกไป และรัฐบาล ได้มีการให้เงินช่วยเหลือเกษตรกรจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน คิดเป็นจำนวน 15,000 บาทต่อราย ดังนั้น กรมสรรพสามิตจึงอยู่ระหว่างการศึกษาหาข้อยุติ ในการปลูกพืชทดแทน และหาข้อสรุปที่จะเสนอให้มีการเยียวยาต่อเกษตรกรต่อไปในอนาคต รวมถึงการศึกษา แนวทางการปรับโครงสร้างภาษียาสูบให้สอดคล้องกับทิศทางการบริโภคยาสูบ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของอุตสาหกรรมยาสูบ¹⁶

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการ

จากประเด็นผลกระทบการจัดเก็บภาษียาสูบตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 คณะกรรมการการสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการประชุมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ สรุปดังนี้

1. คณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร¹⁷

1) การยาสูบแห่งประเทศไทย ควรมีการปรับกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การแข่งขันกับตลาดโลก การเปิดการค้าเสรีหรืออย่างเสรี ตลอดจนควรปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน รวมถึงการแปรรูป

¹⁵ กระทรวงการคลัง. (7 ตุลาคม 2562). รายงานการดำเนินการตามโครงการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบที่ได้รับผลกระทบจากการลดปริมาณการรับซื้อใบยาสูบเฉพาะฤดูกาลผลิต 2561/2562 [หนังสือราชการ]. (กค 0615/15479) สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก http://www.cabinet.soc.go.th/doc_image/2562/993336456.pdf

¹⁶ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (25 พฤศจิกายน 2563). กระทรวงการคลังชี้แจงการจ่ายเงินชดเชยชาวไร่ยาสูบล่าช้า. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/37055>

¹⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). สรุปผลการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 13 วันพุธที่ 18 ธันวาคม 2562 สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_owe/ewt_dl_link.php?nid=308&filename=index

ผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพื่อรักษาเอกลักษณ์ด้านผลิตภัณฑ์ของบุหรี่ยุคใหม่ให้สามารถสร้างรายได้ให้รัฐต่อไป

2) ควรมีการดำเนินการใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยบูรณาการความร่วมมือกันเพื่อดำเนินการปราบปรามการลักลอบนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศที่ผิดกฎหมายและบุหรี่ปลอม ตลอดจนควรมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้รัฐสูญเสียรายได้จากการจำหน่ายบุหรี่ยุคใหม่ภายในประเทศ

3) ควรมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดโควตาการรับซื้อใบยาสูบของการยาสูบแห่งประเทศไทย เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน การสนับสนุนด้านเมล็ดพันธุ์ การจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิต

4) ควรให้ความสำคัญในด้านการดำเนินการผลิตและการจัดจำหน่ายบุหรี่ยุคใหม่ของการยาสูบแห่งประเทศไทย โดยป้องกันและมีการควบคุมความเสี่ยงที่อาจส่งผลให้ประสบปัญหาด้านรายได้และการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. คณะกรรมการการเงิน การคลัง สถาบันการเงินและตลาดการเงิน สภาผู้แทนราษฎร

สมาคมชาวไร่ยาสูบ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหามาประกอบด้วย

1) การจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือชาวไร่ยาสูบ และสนับสนุนการหาพืชทดแทนอย่างเป็นรูปธรรม

2) การสนับสนุนเงินชดเชยเพื่อช่วยเหลือชาวไร่และผู้บ่มยาสูบให้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้

3) การเลื่อนการจัดเก็บภาษีบุหรี่ยุคใหม่ตามมูลค่าอัตราร้อยละ 40 สำหรับบุหรี่ยุคใหม่ทุกราคาราคาออกไป เพื่อให้อุตสาหกรรมยาสูบและการยาสูบแห่งประเทศไทยได้มีเวลาปรับตัว รวมถึงการกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตบุหรี่ยุคใหม่ที่เหมาะสมและทุกฝ่ายในอุตสาหกรรมยาสูบอยู่ได้อย่างยั่งยืน

4) การให้สถาบันการเงินมีมาตรการพักชำระหนี้และไม่มีดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา 3-4 ปี

ทั้งนี้ คณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า ควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายภาษีสรรพสามิตอย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหาการลักลอบนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย และควรมีการพิจารณาถึงที่มาของนโยบายการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตยาสูบตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เพาะปลูกใบยาสูบ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง¹⁸ ตลอดจนการกำหนดนโยบายหรือโครงสร้างภาษีสรรพสามิตยาสูบจะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบและรัดกุม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนมากเกินไป โดยแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ¹⁹

¹⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). สรุปผลการประชุม คณะกรรมการการเงิน การคลัง สถาบันการเงิน และตลาดการเงิน สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 18 วันพุธที่ 11 มีนาคม 2563. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_money/ewt_dl_link.php?nid=320&filename=index

¹⁹ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). สรุปผลการประชุม คณะกรรมการการเงิน การคลัง สถาบันการเงิน และตลาดการเงิน สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17 วันพุธที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_money/ewt_dl_link.php?nid=316&filename=index

3. คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม สภาผู้แทนราษฎร²⁰

1) ควรมีการสนับสนุนเงินชดเชยเยียวยาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยเหลือชาวไร่และผู้บ่มใบยาสูบให้สามารถประกอบธุรกิจยาสูบต่อไป

2) ควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายภาษีสรรพสามิตอย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหาการลักลอบนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ รวมทั้งการพิจารณานโยบายการปรับขึ้นภาษียาสูบของกรมสรรพสามิตตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขปัญหายาสูบอย่างแท้จริง

3) การให้ความสำคัญเรื่องการปลูกพืชทดแทนชนิดอื่น เช่น การปลูกกล้วยและกล้วยา เป็นต้น รวมทั้งเรื่องของบุหรี่ไฟฟ้าทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย และการจัดหาวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้เพาะปลูกใบยาสูบ ดังนั้น การปลูกพืชทดแทนควรพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ

ข้อสังเกตและความเห็นเพิ่มเติม

1. การเพาะปลูกพืชยาสูบเป็นวิถีชีวิตของเกษตรกรมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้เกษตรกรมีความรู้และภูมิปัญญาสะสมในการประกอบอาชีพ อีกทั้งที่ผ่านมา มีโควตารองรับผลผลิตให้กับเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการเพาะปลูกยาสูบ แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการปรับลดปริมาณการรับซื้อใบยาสูบจากการยาสูบแห่งประเทศไทย และมีการสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เพาะปลูกยาสูบเปลี่ยนอาชีพ โดยการปลูกพืชทดแทนชนิดอื่น ควรมีการส่งเสริมความรู้ในการประกอบอาชีพ และสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในด้านการตลาดและราคาเพื่อรองรับผลผลิต ซึ่งอย่างน้อยควรได้รับผลตอบแทนที่ใกล้เคียงกับพืชยาสูบเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชทดแทนชนิดอื่น

2. ควรส่งเสริมสนับสนุนงานวิจัยเพิ่มเติม เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับพืชยาสูบ เช่น การนำสารเคมีจากใบยาสูบไปใช้ในการกำจัดศัตรูพืชเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์ ตลอดจนการพัฒนาสรรพคุณของสารเคมีจากใบยาสูบสำหรับไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์

3. ควรเพิ่มมูลค่าการส่งออกสินค้ายาสูบไปยังต่างประเทศ โดยควรให้มีส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจุดเด่นของสินค้ายาสูบไทย เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

4. การออกกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2563 โดยอยู่ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รอบแรก ดังนั้น การพิจารณาทบทวนปรับโครงสร้างภาษีใหม่ ควรมีการคำนึงถึงปัจจัยเรื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รอบใหม่ด้วย

²⁰ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). สรุปผลการประชุม คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาราคาผลิตผลเกษตรกรรม สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 54 วันพุธที่ 23 ธันวาคม 2563. สืบค้น 18 มกราคม 2564 จาก https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/25_agricultureprice/ewt_dl_link.php?nid=431&filename=index

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องทางเลือกการปฏิรูปอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย¹ ผลการศึกษาพบว่า

1) ข้อตกลงหรือกฎหมายทางด้านการค้าระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ขัดขวางนโยบายการควบคุมยาสูบของรัฐ จึงทำให้อัตราการบริโภคยาสูบของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกลดลงช้ากว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้

2) แนวทางการปฏิรูปอุตสาหกรรมยาสูบของรัฐโดยทั่วไปสามารถจำแนกได้ 4 แนวทาง คือ (1) การเปิดเสรีการผลิตยาสูบ (2) การร่วมทุนการค้า (3) การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และ (4) การปฏิรูปโครงสร้างภายใต้การบริหารงานแบบรัฐวิสาหกิจ

3) นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และนักเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมด้านการควบคุมยาสูบของไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจยาสูบของไทย คือ การบริหารงานในลักษณะของรัฐวิสาหกิจที่ยังอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาล โดยแยกบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กร ผู้กำหนดนโยบายองค์กร ผู้กำกับดูแล และองค์กรผู้เป็นเจ้าของออกจากกันให้ชัดเจน

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อภาครัฐ ดังนี้

1) เพื่อปกป้องคนในชาติจากภัยคุกคามของอุตสาหกรรมบุหรี่ข้ามชาติ รัฐควรต้องดำเนินการบริหารงานรัฐวิสาหกิจยาสูบของไทยในลักษณะผูกขาดการผลิตโดยรัฐต่อไป เพราะเมื่อเปรียบเทียบผลได้และผลเสียที่ประเทศไทยจะได้รับจากการปฏิรูปอุตสาหกรรมยาสูบของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว อาจทำให้ไทยได้รับผลเสียทางด้านสุขภาพมากกว่าผลได้ทางเศรษฐกิจ เพราะนอกจากประเทศไทยจะไม่สามารถแย่งส่วนแบ่งของตลาดจากบริษัทยาสูบข้ามชาติเหล่านี้ได้แล้ว รัฐวิสาหกิจยาสูบอาจต้องเผชิญความเสี่ยงจนถึงกับต้องขายกิจการให้แก่บริษัทยาสูบของต่างชาติ ดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วกับหลายประเทศ

2) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรหรือการปรับปรุงการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจไทยในอนาคตที่มีทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบต่อสังคม รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และการวางโครงสร้างการบริหารงานให้มีความเหมาะสมกับพันธกิจของรัฐวิสาหกิจนี้ ซึ่งต้องคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ อย่างรอบด้าน มิใช่เพียงแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จะต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านอื่น ๆ ของสังคมด้วย เช่น ผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อปัญหาทางด้านอาชญากรรมและความมั่นคง และผลกระทบด้านอื่น ๆ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้าน เพื่อร่วมกันป้องกันผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะเกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม

¹ ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์, และ กนิษฐา มากมูล. (ตุลาคม-ธันวาคม 2561). ทางเลือกการปฏิรูปอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทย. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 12(4), 546-555.

3) รัฐควรต้องจัดให้มีกระบวนการในการกำหนดคุณสมบัติ กระบวนการสรรหา และกระบวนการแต่งตั้งผู้ว่าการการยาสูบแห่งประเทศไทย รวมถึงคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจที่โปร่งใส เพื่อเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารกิจการรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ต้องมีการแยกอำนาจระหว่างองค์กรผู้กำหนดนโยบาย (policy maker) องค์กรผู้กำกับดูแล (regulator) และองค์กรผู้เป็นเจ้าของ (owner) ออกจากกันให้ชัดเจน โดยอาจต้องเปิดโอกาสให้ภาคสาธารณสุขเข้าไปมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการของรัฐด้วย

4) รัฐควรมีการตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและป้องกันผลกระทบอันอาจเกิดจากข้อกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ หรือสิ่งแวดล้อม โดยคณะทำงานดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยหน่วยงานผู้วางแผนจากส่วนกลาง หน่วยงานผู้วางแผนทางด้านเศรษฐกิจ และหน่วยงานผู้วางแผนทางด้านสาธารณสุข เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ผลกระทบจากความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศได้อย่างรอบด้าน และเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยทุกภาคส่วนได้มากที่สุด

ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง²

1. ความคิดเห็นของกลุ่มรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประภิต วาทีสาธกิจ เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้เสนอให้กระทรวงการคลังปรับโครงสร้างภาษียาสูบ โดยอาจให้ยกเลิกภาษีแบบ 2 ชั้นอัตราในปัจจุบันแล้วกำหนดภาษีอัตราเดียวขึ้นมาแทน เพราะโครงสร้างปัจจุบันไม่ได้ช่วยให้ภาษีเพิ่มขึ้นและจำนวนคนสูบก็น่าลดลง

ดร. แพทย์หญิง เรืองฤดี ปธานวนิช ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี กล่าวว่า ภาษียาสูบ 2 ระดับ ทำรัฐสูญรายได้มหาศาล โครงสร้างภาษีที่ใช้อยู่ทำให้การยาสูบแห่งประเทศไทยและชาวไร่ยาสูบเผชิญวิกฤตมา 2 ปีซ้อนแล้ว การเลื่อนการขึ้นภาษีออกไปอีก 1 ปีจะไม่ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นและได้เสนอให้รัฐบาลควรดำเนินการดังนี้

- 1) รัฐบาลยกเลิกแผนขึ้นภาษีเป็นร้อยละ 40 อัตราเดียวในปี 2564
- 2) กำหนดโครงสร้างอัตราภาษีใหม่ทันที
- 3) นำเงินรายได้จากภาษีบางส่วนหนุนชาวไร่ยาสูบเพื่อปลูกพืชทดแทนในอนาคต

2. ความคิดเห็นของนักวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถกฤต ปัจฉิมนันท์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เสนอว่า ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นรวดเร็วเกินไป ทำให้เกิดการคัดค้านการปรับขึ้นอัตราภาษีอีกครั้งในเดือนตุลาคม 2564 รัฐบาลไม่ควรเลื่อนการขึ้นภาษีต่อไป แต่ควรหาแนวทางที่อยู่ตรงกลางคือ การประกาศขึ้นภาษีให้สอดคล้องกับกำลังซื้อของผู้บริโภค โดยใช้ระยะเวลาเพิ่มขึ้นในการปรับเปลี่ยนไปสู่อัตราภาษีบุหรี่ร้อยละ 40 และมีการกำหนดภาระภาษีที่ไม่สูงถึงร้อยละ 79 ของราคาขายเช่นในปัจจุบัน

² คมชัดลึก. (7 พฤศจิกายน 2563). ถึงเวลาปรับนโยบายภาษียาสูบ. สืบค้น 19 มกราคม 2564 จาก <https://www.komchadluek.com/news/economic/448338>

โดยยกตัวอย่างการขึ้นภาษีบุหรี่ในต่างประเทศที่มีการดำเนินการต่อเนื่องและประกาศล่วงหน้าให้ทุกฝ่ายปรับตัวได้ เช่น ในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี 2556 ที่ได้ประกาศปรับโครงสร้างภาษีบุหรี่ยี่ห้อหน้า 5 ปี จนในที่สุดสามารถยุบรวม 4 ชั้นอัตราภาษี เหลือเพียงอัตราเดียวได้ในปี 2560 และในอังกฤษมีนโยบายขึ้นภาษีบุหรี่โดยอ้างอิงดัชนีราคาขายปลีก (Retail Price Index)

รองศาสตราจารย์ ดร. นงนุช ดันติสันตวิวงศ์ อดีตหัวหน้ากลุ่มวิจัยสาขาการเงินและการบัญชี มหาวิทยาลัย Nottingham Trent สหราชอาณาจักร ได้เสนอแนะต่อรัฐบาลว่า

1) ขั้นตอนก่อนการเปลี่ยนไปสู่ระบบภาษีอัตราเดียวในระยะยาว รัฐบาลต้องมี Transition period และแผนการปรับขึ้นภาษีบุหรี่ยุทธวิธีอย่างชัดเจนเพื่อให้อุตสาหกรรมยาสูบปรับตัวได้

2) ลดอัตราภาษีตามมูลค่าและเพิ่มอัตราภาษีตามปริมาณขึ้น โดยค่อย ๆ เพิ่มภาระภาษีบุหรี่ยี่ห้อหน้าโดยรวมขึ้นให้สอดคล้องกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในประเทศไทย และเพิ่มสัดส่วนการจัดเก็บภาษีปริมาณมากขึ้นตามหลักสากลและสอดคล้องกับประเทศที่พัฒนาแล้วในทวีปยุโรป เช่น เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และสวีเดน เป็นต้น

3) ทอยขึ้นภาษีสินค้าทดแทน ได้แก่ ยาเส้น ควบคู่กันไปกับการขึ้นภาษีบุหรี่ แต่ปรับขึ้นในปริมาณมากกว่า เพื่อให้อัตราภาษียาเส้นจะอยู่ในระดับที่เท่ากับบุหรี่

3. ความคิดเห็นของผู้ว่าการการยาสูบแห่งประเทศไทย

นายภานุพล รัตนกาญจนภัทร ผู้ว่าการการยาสูบแห่งประเทศไทย มีความเห็นว่า สิ่งที่ต้องการยาสูบแห่งประเทศไทยควรให้ความสำคัญที่สุด คือ ต้องตระหนักว่าธุรกิจยาสูบไม่ใช่รัฐวิสาหกิจที่มีรายได้มหาศาลเหมือนเช่นในอดีตที่ผ่านมา ดังนั้น การยาสูบแห่งประเทศไทยจึงต้องหารายได้จากทุกช่องทาง รวมถึงการปราบปรามบุหรี่ยึดกฎหมาย เพื่อไม่ให้บุหรี่ยึดกฎหมายมาแย่งส่วนแบ่งการตลาดของบุหรี่ยี่ห้อหน้าประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 60 ของตลาด โดยภารกิจเร่งด่วน คือ การเสนอปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างภาษีให้เหมาะสมเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ เกษตรกร และทุกฝ่าย และเดินหน้าส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อทดแทนยาสูบ เช่น กล้วย กล้วยง ซึ่งในรายงานประจำปี 2562 ของการยาสูบแห่งประเทศไทย ได้ระบุว่า ปัญหาของนโยบายภาษียาสูบในช่วงที่ผ่านมาคือ การขึ้นภาษีแบบก้าวกระโดดจนเกิดความปั่นป่วนในทุกภาคส่วน และแนะนำให้รัฐบาลเปลี่ยนแนวทางหันมาวางแผนการขึ้นภาษียาสูบแบบขั้นบันไดแทน โดยปรับอัตราภาษีตามมูลค่าจากร้อยละ 20 ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ทุก 2 ปี ทำให้ภาระภาษีบุหรี่ยี่ห้อหน้าเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 6-7 ต่อปี ซึ่งจะเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของไทยและช่วยให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบมีเวลาปรับตัวมากขึ้น สำหรับชาวไร่ยาสูบที่ขายใบยาให้การยาสูบแห่งประเทศไทยต่างมีรายได้หายไปครึ่งหนึ่งจากที่เคยได้ก่อนปี 2560 ซึ่งเป็นแบบนี้มา 2-3 ปีต่อเนื่อง อีกทั้งเงินชดเชยโควตาที่ถูกการยาสูบแห่งประเทศไทยตัดออกไป แม้ตอนนี้การยาสูบแห่งประเทศไทยและรัฐบาลจะพยายามผลักดันหาทางให้ชาวไร่ยาสูบเปลี่ยนอาชีพไปเพาะปลูกพืชทดแทนอื่น ๆ แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนความพยายามส่งเสริมชาวไร่ยาสูบให้หันมาปลูกกล้วยหรือกล้วยงนั้น ยังอยู่ในระหว่างการศึกษา และไม่ใช่ทุกพื้นที่ที่ปลูกยาสูบจะสามารถปลูกกล้วยหรือกล้วยงได้ผลดี ดังนั้น เมื่อสอบถามชาวไร่ยาสูบล้วนตอบเหมือนกันว่าต้องใช้เวลาอีกหลายปีกว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับพืชทดแทนยาสูบที่ได้ผลดี หากรัฐบาลมาขึ้นภาษีแบบก้าวกระโดดชาวไร่ยาสูบจะได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจขาลงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้น จึงมีการเรียกร้องจากชาวไร่ยาสูบมาหลายครั้งในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ที่เสนอให้รัฐบาลค่อย ๆ ขึ้นภาษียาสูบ เพื่อชาวไร่ยาสูบจะได้มีเวลาปรับตัวและมีทางเลือกอื่นต่อไป

ข้อมูลสถิติ

ตารางที่ 1 จำนวนผู้เพาะปลูก (ราย) ตั้งแต่ฤดูกาลผลิต 2551/2552 – 2560/2561

ฤดูกาลผลิต	พันธุ์เวอร์รียเนีย	พันธุ์เบอร์เลย์	พันธุ์เตอร์กิช	รวม
2551/2552	12,489	20,369	30,300	63,158
2552/2553	12,514	17,932	30,658	61,104
2553/2554	16,404	13,301	19,461	49,166
2554/2555	15,262	15,417	21,191	51,870
2555/2556	9,537	21,877	17,772	49,186
2556/2557	4,842	18,913	19,829	43,584
2557/2558	4,708	17,869	21,147	43,724
2558/2559	5,803	13,358	14,962	34,123
2559/2560	3,873	13,173	14,331	31,377
2560/2561	3,615	12,740	12,836	29,191

หมายเหตุ : ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562

ตารางที่ 2 พื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ตั้งแต่ฤดูกาลผลิต 2551/2552 – 2560/2561

ฤดูกาลผลิต	พันธุ์เวอร์รียเนีย	พันธุ์เบอร์เลย์	พันธุ์เตอร์กิช	รวม
2551/2552	67,977	78,248	60,922	207,147
2552/2553	69,656	53,620	62,688	185,964
2553/2554	95,035	41,249	41,122	177,406
2554/2555	77,338	50,633	47,558	175,529
2555/2556	79,727	117,574	44,269	241,570
2556/2557	64,660	93,056	45,495	203,211
2557/2558	44,509	67,266	44,848	156,623
2558/2559	42,515	49,460	40,264	132,239
2559/2560	43,506	53,874	37,530	134,910
2560/2561	37,839	53,288	34,875	126,002

หมายเหตุ : ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562

ตารางที่ 3 ปริมาณการรับซื้อยาสูบ (กิโลกรัม) ตั้งแต่ฤดูกาลผลิต 2551/2552 – 2559/2560

ฤดูกาลผลิต	พันธุ์เวอร์จิเนีย	พันธุ์เบอร์เลย์	พันธุ์เตอร์กิช	รวม
2551/2552	15,816,695	35,529,119	10,584,180	61,929,994
2552/2553	18,655,515	34,008,706	9,755,186	62,419,407
2553/2554	19,481,573	32,103,809	7,993,581	59,578,963
2554/2555	18,230,000	27,105,000	8,830,000	54,165,000
2555/2556	16,004,000	31,077,000	3,736,000	50,817,000
2556/2557	17,548,548	38,060,038	10,767,709	66,376,295
2557/2558	13,204,379	25,681,365	10,829,820	49,715,564
2558/2559	12,162,000	19,903,000	8,805,000	40,870,000
2559/2560	11,149,255	20,571,445	8,603,481	40,324,181

หมายเหตุ : ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์การบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2562

ตารางที่ 4 สถิติรายได้ภาษียาสูบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556-2563

ปีงบประมาณ	รายได้ (ล้านบาท)
2556	67,893
2557	61,001
2557	62,734
2559	65,438
2560	68,603
2561	68,548
2562	67,410
2563	62,904

หมายเหตุ : รวบรวมข้อมูลจากส่วนบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ กระทรวงการคลัง และสำนักแผนภาษี กรมสรรพสามิต

เอกสารเพิ่มเติม

เอกสารเพิ่มเติม

1. กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560
2. กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562
3. กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2562
4. กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2563

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร